

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
для науковців, викладачів, учителів, здобувачів
вищої освіти

18 травня 2022 року

Головний редактор:

Бойчук Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Редакційна колегія:

Бережна Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Борисов Володимир – кандидат філологічних наук, доцент, проректор з навчально-наукової роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва Марина – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри англійської мови ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Князь Ганна – кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету іноземної філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кутова Наталія – старший викладач кафедри німецької філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лембік Сніжана – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри романської філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Перлова Вікторія – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської фонетики і граматики ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Подуфалова Тетяна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Руда Наталія – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східних мов ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Сазонова Ярослава – доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської фонетики і граматики ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Скразловська Ірина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри східних мов ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Шпак Юлія – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою

*Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 18 травня 2022 року)*

Сучасні філологічні і методичні студії : проблематика і перспективи [Електронне видання] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. для науковців, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти, Харків, 18 трав. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред) та ін.]. – Харків, 2022. – 227 с.

У збірнику відображено тези Міжнародної науково-практичної конференції для науковців, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти, що проходила на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди з нагоди Дня науки. Він містить результати теоретичних та емпіричних досліджень науковців України і зарубіжжя в галузях філології та методики навчання іноземних мов.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

<i>Васильєва Марина, Холодняк Олена</i> Methods of Teaching English to Senior Learners.....	39
<i>Глотова Олена, Лазаренко Тетяна</i> Використання контекстного навчання для формування професійної компетентності майбутніх перекладачів.....	41
<i>Діхтяр Катерина, Єгорова Олена</i> Використання засобів наочності при навчанні англійської мови в умовах дистанційної освіти.....	45
<i>Єфремова Наталія, Одарчук Наталія</i> Особливості викладання навчальної дисципліни «Теоретичний курс другої іноземної мови» в закладах вищої освіти.	47
<i>Істоміна Раїса</i> Teaching in Challenging Circumstances.....	49
<i>Калініченко Тетяна</i> Підходи до вивчення іноземних мов.....	52
<i>Колісник Вікторія</i> Виконання творчих завдань з іноземної мови майбутніми інженерами-програмістами.....	55
<i>Кучеренко Ірина</i> Методи мотивації навчання мови: шляхи реалізації.....	57
<i>Лемб'юк Сніжана</i> «Педагогіка помилок» у навчанні французької мови як першої або другої іноземної.....	59
<i>Мартинюк Анна</i> Формування позитивної мотивації до навчання в умовах воєнного стану.....	61
<i>Миколаєнко Юлія, Халимон Ірина</i> Використання інтерактивних технологій навчання від витоків до сучасності.....	63
<i>Муляр Ірина</i> Вивчення займенника на уроках української мови як іноземної.....	66

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ ПРИ НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Катерина Діхтяр

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
Україна

Олена Єгорова

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
Україна

У зв'язку з новими глобальними умовами останні декілька десятиріч науковці, педагоги та спеціалісти займаються модернізацією системи освіти, в якій найбільшого значення набуває дистанційне навчання. Особливо через пандемію коронавірусу питання актуальності дистанційного навчання не викликало сумніву. В Україні, як і в усьому світі, реорганізація в цій сфері за останні роки відбувалася як в закладах вищої так і середньої освіти. Викладачі України навчались та робили перші кроки у використанні нових технологій під час карантину через пандемію, а зараз, в умовах воєнного стану, активно та ефективно вдосконалюють методики навчання здобувачів знань і продовжують досліджувати та запроваджувати новації в сфері дистанційної освіти.

Як відомо, дистанційна освіта надає можливості навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від навчального закладу в будь-який зручний час. Таке навчання може бути синхронним та асинхронним. Синхронне передбачає взаємодію між здобувачами і викладачем, які одночасно знаходяться в одному електронному просторі, або спілкуються за допомогою аудіо чи відео конференцій, проведення уроку в режимі реального часу. Асинхронне ж навчання є взаємодією учасників навчального процесу із затримкою в часі. Для реалізації такого виду дистанційного навчання використовується електронна пошта, різні платформи типу Google Classroom та інше. Таке поєднання асинхронного та синхронного режимів в умовах, наприклад, воєнного часу, в різному відсотковому співвідношенні, дозволяє забезпечувати ефективне навчання здобувачів освіти багатьом предметам, в тому числі й англійській мові.

При дистанційному викладанні англійської мови в останні роки викладачами в вищих навчальних закладах та вчителями в школах успішно використовуються різні новітні інформаційні технології (Google Meet, ZOOM, Microsoft Teams, Skype та ін.), які сприяють повноцінному формуванню навичок всіх видів мовленнєвої діяльності здобувачів знань: говоріння, аудіювання, читання та письма. Так дистанційне навчання змушує вчителів обирати такі методи та засоби, які були б найбільш прийнятними для навчально-пізнавальної діяльності у віртуальному освітньому середовищі. Адже, як відомо, специфіка ефективного навчання англійській мові полягає в організації пізнавального процесу таким чином, щоб кожен здобувач зміг стати активним учасником в практиці всіх мовленнєвих діяльностей на формування та розвиток мовних та мовленнєвих компетенцій.

У зв'язку з зазначеним вище, сьогодні одним з найважливіших, найефективніших та актуальних принципів навчання стає наочність. Аналіз наукових робіт та практик викладачів свідчить про те, що принцип наочності широко використовується при формуванні навичок письма, аудіювання, говоріння і у навчанні лексики та граматики англійської мови в умовах дистанційного навчання.

Так, у сучасних реаліях шляхи реалізації принципу наочності розширилися і ускладнилися. Сьогодні і викладачі вищих навчальних закладів, і вчителі шкіл мають можливість використовувати найрізноманітніші засоби від карток і певних жестів до найсучасніших комп'ютерних програм. Але наявність наочних матеріалів ще не означає, що реалізується принцип наочності. Основна проблема реалізації принципу наочності тут постає в тому, що формально він використовується, а на практиці виявляється неефективним. Наочність має бути функціональною, тобто вона повинна працювати тут і зараз, бути опорою для учнів, полегшувати шлях до знань, а не ускладнювати навчальний процес.

Звичайно, ніщо не може бути таким корисним при вивченні мови як жива взаємодія між здобувачем та викладачем або вчителем на аудиторних практичних заняттях, але і в умовах пандемії, і воєнного стану, змішана форма дистанційного навчання (синхронного та асинхронного режимів) може забезпечувати успішну навчально-пізнавальну діяльність саме з урахуванням дотримання принципу наочності.

Використання технічних засобів в умовах дистанційного навчання дозволяє відтворити природне іншомовне середовище, яке так необхідно здобувачам знань під час вивчення англійської мови.

Так, як відомо, одним з засобів наочності є відео, які можна знімати кількома способами: як закадровий голос на слайдах презентації, з ведучим-викладачем, що розмовляє з камерою, або навіть як анімаційне відео з картинками, графіками, схемами, наприклад, для ефективного вводу нової граматичної теми. Деякі здобувачі знань, як доведено, вчать краще, читаючи, а інші – дивлячись і слухаючи. Створення навчальних відео для кожного заняття або певної теми – це чудовий спосіб задовільнити і аудіалів, і візуалів. Картинка є статичним відображенням, в той час як відео – це цілий ряд картинок, які виступають джерелом сприймання. При такому демонструванні зорове сприймання, поєднуючись із слуховим, сприяє правильному засвоєнню нової лексики або граматичної теми й міцному закріпленню їх у свідомості здобувачів знань, формуванню відповідних умінь та навичок. Швидке оволодіння матеріалом залежить і від того, чи вдало викладач поєднає різні види наочності.

Іншим з не менш ефективних засобів наочності є фотографії, які в ролі візуального контексту, наприклад, сприяють навчанню лексики або граматики англійської мови на етапі presentation, їхньому відпрацюванню на етапі production, забезпечують візуальну опору для розвитку думок і формуванню комунікативних навичок. В процесі роботи з фотографіями здобувачі знань можуть згадувати лексичні одиниці, описувати те, що відбувається на фото,

будувати речення, спираючись на ситуацію, або навіть уявити себе персонажем з фотокартки та розіграти діалог з партнером.

Застосування зазначених засобів наочності впливає також на стійкість уваги, зосередженість й пізнавальний інтерес тих, хто навчається, особливо, коли вони не просто спостерігають за відео, картинками чи схемами, а також можуть використовувати певну платформу разом з викладачем.

Для організації ефективного навчально-пізнавального та творчого процесу можна використовувати онлайн дошки. Однією з найвідоміших є онлайн дошка Migo, яка дозволяє проводити на практичному занятті в синхронному режимі мозковий штурм, обмінюватись ідеями, використовуючи візуальний інтерфейс та інше. Викладачеві також доступні такі засоби, як Mind Map, story map, Kanban- дошка, графік часу, діаграма причинно-наслідкових зв'язків (fishbone diagram), які допомагають формувати та розвивати всі іншомовні компетенції в процесі навчання.

Отже, використання засобів наочності при навчанні англійській мові є важливою та ефективною передумовою для оволодіння здобувачами знань іноземною мовою та може реалізуватись за допомогою різноманітних технологічних інструментів, що перетворюють дистанційний навчальний процес на цікаву та, головне, ефективну для навчання взаємодію з викладачем, іншими здобувачами та новітніми технологіями.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ» В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наталія Єфремова

Волинський національний університет імені Лесі Українки,
Україна

Наталія Одарчук

Волинський національний університет імені Лесі Українки,
Україна

Зміст навчальної дисципліни «Теоретичний курс другої іноземної мови» охоплює основні концепції і теорії дослідження англійської мови, специфіку фахової термінології, методи дослідження явищ сучасної англійської мови, аналіз сучасних поглядів на дискусійні мовознавчі проблеми (проблема значення слова, омонімія і полісемія, категорії числа та відмінка, проблема роду, різні погляди щодо дієслівних категорій, комунікативні і структурні типи речення, стилістичні засоби сучасної англійської мови тощо).

Предметом навчальної дисципліни «Теоретичний курс другої іноземної мови» є фундаментальні поняття й категорії, що лежать в основі цілісного уявлення про лексико-граматичну будову та стилістичні особливості сучасної англійської мови.

Мета навчальної дисципліни – дати студентам-філологам знання теорії англійської мови і необхідний мінімум англомовної фахової термінології з